

VITA S. PROSPERI AQUITANI,

EX OPERIBUS IPSIUS ET SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM LIBRIS CONCINNATA.

ARTICULUS PRIMUS.

Veterum et recentiorum de Prospero encomia, et quis ejus stylus.

Inter eos qui beati Augustini doctrinæ propugnatores extiterunt, principem locum et eruditionis laude, et auctoritatis pondere, et nominis celebritate sibi vindicat sanctus Prosper (*Labb. de Script. t. II, p. 251*). Hunc amicus et collega ejus Hilarius (*Prosp. ep. ad Aug.*), cujus hortatu videtur in id certaminis descendisse, ad Augustinum scribens, tum moribus, tum eloquio, et studio clarum, adeoque notitia tanti viri dignum affirmat (*Hilar. ep. ad Aug.*). Hunc Victorius, qui anno 457, Prospero forsitan adhuc in vivis agente, scribebat, virum sanctum ac venerabilem appellat (*Bucher. Cycl. p. 6, 7*). Hunc concilium Romæ sub Gelasio pontifice anno 494 habitum, dum scripta ejus approbat, virum dicit religiosissimum (*Concil. t. IV, p. 126*). Gennadius ipse, licet illi haud satis æquus, ut qui nimis feliciter eum Cassiano pugnaverit, tamen eloquio potentem, et (ut loquitur ille) sermone scholasticum, assertionibusque nervosum agnoscit (*Gennad. Eccl. Script. c. 84*). S. Fulgentius (*Lib. ad Mon. c. 30*), cum beatus Augustinus celeri præventus obitu Gallorum presbyterorum objecta refellere non potuisset, dicta ejus recta fide et copioso sermone a Prospero viro erudito et sancto fuisse defensa observat. Nonnulla mox ab eodem Prosperi loca proferuntur: « Ut cuncti noverint, inquit, quid debeant de prædestinatione sanctorum impiorumque sentire. » Eadem repetit Fulgentius alio in loco (*Lib. II, c. 1*). « Ita ut plerique, inquit, licet in ea (quæstione nempe de diversitate prædestinationis justorum et iniquorum) soleant non leviter permoveri, facile possint, et divinorum librorum testimoniis instrui, et sancti Augustini libris, et Prosperi eruditissimi viri responsionibus informari. » Quæcumque vero ad laudem ejus faciunt apud Gennadium, ea omnia, non reliqua, exscribit ad annum 463 Marcellinus. A Cassiodoro sancti appellatione cohonestatur (*Instit. c. 17*), a Beda autem (*Hist. Angl. l. I, c. 10*) rhetoris sive oratoris. Photius denique (*Cod. 54*) eum vere hominem Dei fuisse affirmat.

Veteribus astipulantur recentiores; quos inter legi potest Trithemius, qui Prosperum nostrum « in divinis Scripturis eruditissimum, et in sæcularibus nobiliter doctum, carmine excellentem et prosa, eloquio disertum, sensu profundum, ingenio subtilem, assertionem nervosum, vita et conversatione sanctissimum apparuisse » testatur (*Trith. de Script. Eccl. p. 32*). Sixtus Senensis « vivo quodam ac solerti præditum ingenio, genere orationis conciso, excelso, eleganti, in divinis humanisque litteris versatissimum; ad

A hæc mirabili vitæ sanctitate commendabilem » asserit (*Biblioth. Sacr. t. IV, p. 369*). Censet Scaliger (*Ad Euseb. Chron. not. pag. 8*) illum omnium ætatis suæ longe doctissimum ac peritissimum fuisse. Scriptas ab eo et ab Hilario ad Augustinum in Semipelagianos epistolas, tantæ apud posteros admirationi fuisse ait Garnerius (*Ad communit. M. Merc. sup. nom. Cætl.*), ut eas novissimis magni gratiæ doctoris operibus, ut suppres adjunctæ sint. Is præcipue animadvertit in Prospero oculos admodum curiosos, quos vix quidquam posset fugere. Addit ad magnam ejus eruditionem accedere parem judicii sagacitatem.

Erat Prosper, testibus tum aliis, tum Gennadio (*Script. Eccl. c. 84*), in Aquitania provincia natus, unde fit ut Aquitanus dici soleat, ut ab aliis ejusdem nominis viris facilius distinguatur. Qua vero ex parte amplissimæ istiusce regionis, quæve ex urbe oriundus fuerit, non constat omnino. Hinc patet quam non magna sit habenda ratio codicis cujusdam manuscripti, neque admodum vetusti, Colbertinæ bibliothecæ, ad cujus solius fidem emendatus legitur liber Sententiarum ex Augustino excerptarum per doctissimos operum S. Augustini editores in appendicis tomi X parte tertia (*Nostræ Patrolog. t. XLV*), in quo habetur: « Prosper iste Equitaneus fuit (forte pro Aquitanus fuit) Tolonensis civis, qui relictis sæcularibus rebus ad divina se negotia transtulit. » Sita est enim civitas Tolonensis in Viennensi Galliarum provincia. Patet etiam quam illi parum sint audiendi (*Dupin. t. IV, p. 430*), qui, nullo suffulti argumento, Prosperum nostrum vocant Regiensem in Aquitania, unde procul abest Regium.

Profert Sirmondus (*Præd. Hist. cap. 5, p. 51*) quasi rem indubitatum, illi cognomen fuisse Tironi; quod non sat scimus utrum in manuscriptis aliquot deprehenderit, quemadmodum et in suo Chronici Prosperiani manuscripto legi testatur Bucherius (*Cycl. p. 211*); et ex altero ms. citat idem Vossius (*Vossius Poet. Lat. l. II, c. 17*): an potius non dubitanter existimaverit adjudicandum nostro Prospero carmen quoddam quod inter ejus opera exstat, et a Beda Tironi Prospero ascribitur (*Vid. S. Paulin. 1685, dissert. 6, p. 136; et Mon. Eccles. tom. XIV, not. 4*).

Ex ejus scriptis facile quivis judicare potest, eum in artibus ingenuis, ac præcipue in poetica haud mediocriter esse versatum; quam ipse et Paulinus multo majori cum laude excoluere, quam quilibet alius eorum omnium qui Ecclesiæ mancipati huic se studio dedidere. Sed Prosper eam sanctioribus etiam monumentis consecravit quam Paulinus. In pedestri quoque illius oratione nescio quid eminet quod poe-

tam redoleat, sublimitas, vehementia, sermo acer et nervosus, crebræ illi sententiæ, verba ad acumen styli subire videntur; atque etiam multo magis lectorem percillit, sive elocutionis dignitate, sive solidæ et inconcussæ argumentationis viribus. Sed illi sufficit sermonis sui natus decor, nec ad ornatum accersit aut in eundem sonum cadentia verba, aut plenos ac numerosos modos, aut æquabiles modulatasque periodos, aut denique affectata illa pigmenta quæ a Leone et aliis ejusdem ævi auctoribus ad satietatem usque ingeruntur. Cum esset eorum dux qui catholicam de Gratia Christi doctrinam tuebantur, semperque in eo totus esset ut adversarios Ecclesiæ impugnaret, aut eam ab illorum incursu defenderet; lacertosum, si sic dici fas est, et militare scribendi genus usurpat, resque accuratius multo quam verba perpendit. Hinc est quod orationis ipsius compositio nonnumquam subobscura sit. Sed res ipsæ, quantumvis intricatæ sint, eas ille tamen facillime illustrat, nec minori perspicuitate quam acrimonia enucleat. Vere itaque illud de Prospero statui potest, illius orationem non esse tanto artificio elaboratam, nec tot eloquentiæ luminibus distinctam, quot in scriptis quorundam aliorum reperiri queant; sed præ se ferre multo plus sanitatis, ingenii, vehementiæ.

Hæc de S. Prosperi stylo præmississe operæ pretium fuit, quo certius illi abjudicentur opera quædam ejus nomine hactenus inscripta.

ARTICULUS II.

Prosperi juvenus et conversio.

Exstat opusculum quoddam, cui titulus, *Confessio Prosperi Aquitani* (Bibl. PP. tom. VIII, p. 195), aut, ut alii legunt, *Tironis Prosperi Aquitani* (Lab. de Script. Eccl. tom. II, p. 261), a Jacobo Sirmondo ex ms. Vaticano editum anno 1619. Est illud satis eleganter scriptum, ut Magno Prospero tribui possit: etsi Antelmio (*Dias. in Op. Leon. p. 370*) in ea vix aliquid deprehendi videatur Prosperi stylo satis simile, aut ejus famæ valde consentaneum: eandemque tanto patre indignam indubitanter pronuntiet Ludovicus Ellies Dupin (*Tom. IV, p. 441*). Habemus autem ex illa Prosperi confessione (*Infra, pag. 769 et seq.*), eum inter ipsa vitæ initia renatum in Christo Jesu, et, a misericorde Domino dimisso originis peccato, prius adeptum libertatem quam ferocis domini a quo detinebatur intelligeret servitutem. Incusat sese quod acceptam a Patre munificentissimo substantiam ea qua par erat cura servare neglexerit, quodque vitii omnibus deditus, in Ægyptiorum, mox etiam in Babyloniorum jura transiverit, nec ullum aliud præterquam letiferæ voluptatis pretium suæ perditionis acceperit. Qua ex loquendi ratione, simul et ex illis quæ pariter de primis vitæ suæ annis refert Paulinus, quid colligi debeat difficile est statuere. Quamquam nota sunt quæ de perditis Aquitanorum imprimis divitum moribus deplorat Salvianus (*De Gubern. Dei l. vii, p. 154, 160*), dum illos in om-

nibus Galliis sicut divitiis primos, sic vitiis criminatur.

Ut ut sit, is de quo agimus, cum per innumeras sævissimarum dominationum vicissitudines, non subjectione corporis, sed animæ sudore serviret, et indignis confusus officiis, pejore status sui conditione turbaretur, quæ sunt ipsius verba (*Infra, p. 769, 770*), cœpit erubescere, et subtraxit se, quantum ab instantibus dominis licuit, in occultum spiritus cordisque secretum: et apprehenso sanctorum Scripturarum volumine, quid sibi adhuc spei superesset inspexit: ac ex his certior factus paratissimam semper eis esse Dei misericordiam quos male actæ vitæ ex animo pœniteret, multo perfusus imbre lacrymarum ingemuit, quod se Dei redemptum sanguine peccato venumdedisset, quodque sibi inimicissimis serviret dolens: mox confirmatus et animatus constituit dirumpere graves quibus vinculus detinebatur catenas; et ad eum reverti a quo fuerat ad vitam emptus, petere, quærere, misericordiæ divinæ januam pulsare. Erubescerebat quidem quia animo nudus erat, et nihil habens quo membrorum, id est, morum suorum, inhonesta circumtegeret, obscenæ egestatis dedecore confundebatur, neque tantæ familiæ tantique Patris conspectum subire audebat. Quasi vero (inquit) *tolerabilius sit iudicium accusatis quam sponte confessis, reis contumacibus quam supplicibus*, ad tremendum Dei tribunal in morte exhibitis quam ante obitum ad Patrem misericordissimum *ex animo reversis*. Hinc tandem hæc C apud se statuit: *Habeat quantalibet cruces et ignominias pœnitentiæ, levior erit ignis verecundiæ quam gehennæ*. Quibus verbis an significet se publicæ pœnitentiæ labores amplecti decrevisse, non statim asseruerimus. Verisimile tamen est, si id consilii cepisset Prosper, aliquam ea de re in scriptis ipsius superfuturam fuisse mentionem.

Neque vero si illum angebant amissa ejus quam in Baptismo acceperat gratiæ munera, ideo non grato animo adorabat velocem dignationem et properatam clementiam, qua etiamnum infantulus fuerat regeneratus. Longe ab illis dissentiebat qui ad excusationem violatæ regenerationis *rudem ætatem et imprudentes annos causabantur*, tanti sibi immeritis collati beneficii immemores.

D Innuere videtur se tum in medio alienæ gentis fuisse, cum ad Deum conversus respiscere instituit, seque solum fuisse mutaturum, ni *Barbarus regni sui limites dispositis servasset excubiis*. Hæcque ab illo proprie vereque dici poterunt. Etenim nemo nescit quas strages collecti e diversis gentibus Barbari, tum in universa Gallia, tum maxime in Aquitania sæculo quinto ineunte ediderint.

Prosper quoque in Carmine de Providentia divina, si tamen genuinus ille Prosperi fetus credi debeat, queritur urbem suam a Getis incendio deletam, se ipsum captum a Barbaris, inter eorum turmas abactum, ac peditem ire coactum. Præsulem suum una cum afflictis et miseris gregis sui reliquit sedem

aliquam, aut potius exsilii locum quæsiisse (*Infra*, A p. 787).

ARTICULUS III.

Prosperum ævi sui calamitates ad pietatem excitant. Contumaces nonnullorum querelas castigat.

Quod Carmen Prospero Tironi a Beda tribuitur (*Monum. Eccles. tom. XIV, not. 4*), id exstat inter Paulini Nolani Opera, eoque minime indignum a viris doctis iudicatur. Ut autem illud cum hujus historia conciliare perquam difficile est, ita nihil in eo reperias quod cum rebus gestis Prosperi non optime cohæreat. Et huic quidem non Bedæ solius, sed et codicum aliquot manuscriptorum auctoritate adjudicatur. Unum est quod morari possit: nempe Carmen illud ornatius est, et liberius fluit quam ut Prosperi Opus esse videatur. At quidni hic alio quidem scribendi genere usus tum fuerit, cum profanorum scriptorum litteras ac sæcularis eloquentiæ studia non ita pridem dimisisset; alio cum de expugnando errore dumtaxat sollicitus, talia verba adhibuit qualia graves sententiæ firmæque rationes postulabant.

Verum quisquis tandem fuerit Carminis illius scriptor, certe conjugio illigatus erat, et id Operis sui uxori suæ nuncupat (*Infra*, p. 773, 779). Commotus tum perpetua rerum humanarum mobilitate, tum asperrimis ætatis suæ ærumnis, sese ad pietatem novo in dies studio colendam adhortatur. Ac multi quidem illius temporis oppressi calamitatibus obdurerant, Deumque ipsum nefariis vocibus incusare non reformidant (*Salv. de Guber. Dei lib. VII, p. 152, 153*). Hic vero profetietur se suam spem omnem infixisse ac collocasse in solo Deo, cuius benignitate ipse terræ hujus incola, patriæ alterius, celestis nimirum, civis fuerat effectus. Pollicetur se non ignarum terrenas opes perbreve jure obtineri, ita snis usurum, quasi suæ non essent: eas se jam non miraturum, non consecaturum honores, neque fore unquam ut qui divite Christo fruatur, sævientem metuat pauperatatem, qua mente prospera suscepturus sit, eadem adversa sustentaturum, ita scilicet ut nec malis vinci se aut dejici, nec bonis capere efferrique permittat, debitas semper Christo grates acturum, ejusque laudes ac honorem ore memori celebraturum (*Infra*, pag. 775, v. 45 et seq.; pag. 785, v. 15 et seq.).

Postquam paucis ea retulit quæ hominum causa Deus et fecit et pertulit, hæc subjungit (*Infra*, p. 777, v. 89 et seq.):

Quidam igitur tanta pro spe tolerare recusem,
Aut quid erit quod me sepatet a Domino?
Ignem adhibe, rimare manu mea viscera, tortor:
Effugient pœnas membra soluta tuas.
Carcere si cæco claudar, nectarque catenis;
Liber in excessu mentis adibo Deum.
Si mucrone paret cervicem abscondere lictor,
Impavidum inveniet mors cita, pœna brevis:
Non metno exsilium, mundas domus omnibus una est.
Sperno famem, Domini fit mihi sermo cibus.
Nec tamen ista mihi de me fiducia surgit.
Tu das, Christe, loqui, tuque pati tribuis.
In vobis nihil andemus, sed fidimus in te.
Quos pugnare jubes, et superare facis.

Ut autem erat superstes ejus uxor, illam hortatur ut pariter Deo se dediceret, quo uterque mutua ope firmatus, validius ac feliciter cum hoste dimiceret: hanc ideo sic alloquitur (*Pag. 779, v. 115 et seq.*):

Tu modo, fida comes, mecum isti accingere pugnae,
Quam Deus infirmo præbuit auxilium.
Sollicita elatum cohibe, solare dolentem,
Exemplum vitæ simus uterque piæ.
Custos esto tui custodis, mutua redde,
Erige labentem, surge levantis ope.
Ut caro non eadem tantum, sed niens quoque nobis
Una sit, atque duos spiritus unus alat.

Quas tunc temporis ex hominum genere vindex Deus reposcebat pœnas, iis scelestissimi quique, quos veniam supplices petere oportebat, ad accusandum non sine blasphemia Deum adducebantur (*Infra*, pag. 785, v. 15 et seq.). Hi manifestissimis divinæ providentiæ argumentis ad ipsam oppugnandam abusi, quod bonos insontesque pariter et noxios iisdem viderent premi malis, negabant res humanas a Deo gubernari, et ad futilem quamdam fatorum vim ac siderum potestatem confugiebant (*Infra*, pag. 809, v. 624 et seq.).

Hujusmodi blasphemiarum quæ beatum Augustinum ad ingens et eximium illud de Civitate Dei Opus scribendum impulerant, scribendo quoque anno 416 Carmini de Providentiâ divina occasionem dedere (*Pag. 785, v. 1 et seq.*). Consueverat autem auctor illius Carminis, qui insignem ubique eximiæ adversus Deum pietatis sensum præ se fert, variis tum soluta, tum stricta oratione Operibus styli exercere. Cum vero Gallia a decennio, hoc est a desinente anno 406, quo in eam irruperat Barbari, innumereis cladibus conficeretur, mostum hominis ingenium comprimebat dolor, eumque jam per totum anni unius spatium silere coegerat, ut qui non parvam patriæ suæ malorum partem tulisset (*Ibid.*); commotus est tamen aliquando temerariis blasphemorum hominum, quorum aliqui Christianam fidem profiteri se jactabant, conviciis: acriusque impiorum linguarum jaculis quam omni sævientium Gothorum crudelitate stimulatus, ad vindicandam styli Dei providentiâ, ac retundendas ejus inimicorum contumeliosas voces accessit (*Pag. 789, v. 87 et seq.*).

Hoc imprimis dogmate suo in Opere nititur, quod per hujus vitæ calamitates Deus impios plectat, bonos peccatorum sordibus mundet, tepidos accendat, et erigat, virtutum decoribus augeat atque amplificet (*Pag. 821, v. 902 et seq.*). Tum Deum precatur ut his se societ quos peccantes bonus arguit, patrioque emendat flagello; potius quam illis quos, summoto jam verberare, cursu voluntatis ire et propria libidine ferri permittit. In hoc opere multa invenias quæ de divina gratia egregie dicta, Prosperoque nostro haud indigna videantur. Contra sunt nonnulla quæ cum assertionibus ab eo postea tam strenue quam feliciter propugnatis cohærent vix judices. Quo fit ut id Operis illi alioquin convenientissimum non facile inter ejus opera referatur. Fieri

tamen potest ut hanc lucubrationem ante susceperit, **A** *summo sacerdotii honore supereminerent. Hodie fate-* quam doctrinæ de Gratia satis magnam operam impendisset (*Autel. Dissert. Oper. Leo. p. 405 et seq., ac alii*).

Hæc de primis Prosperi annis eruiamus e tribus scriptis quorum auctoritas, ut nec plane rejicienda, ita nec citra omne dubium admittenda visa est. Quæ posthac a nobis dicenda sunt, ea certis et indubitatis ipsius Operibus nitentur.

ARTICULUS IV

Doctrinam de gratia adversus Semipelagianos tractur.

Utrum sævitia Barbarorum, an quavis alia re compulsus Prosper ex Aquitania migraverit, id quidem parum liquet. Illud certius, eum anno 428, vel 429, aut forte jam 426, in Provinciam Dei nutu ductum fuisse, ut Christianam de gratia doctrinam a beato Augustino elucidatam defenderet ac tueretur. Hanc quidem in illis locis vellicabant viri nonnulli, tum dignitate, tum virtutis ac pietatis fama conspicui (*Vide S. Aug. Vitam, § 343, tom. XIII Mon. Eccles.*).

Erat quidem Augustino Prosper *ignotus facie, nec nisi animo ac sermone unis ad eum datis vicissimque receptis ab eo litteris compertus* (*Infra, pag. 1*). At lectis sancti viri scriptis, Deique misericordia prælucente veritatem edoctus, pro ea viribus totis propugnavit (*Pag. 6*): adeo ut Hilarius, alter ejusdem veritatis strenuus defensor ad Augustinum, cui erat notior, scripturus, cum Prospero egerit, ut simul et ipse suas ad eum daret litteras (*Pag. 18*); ratus **C** illum et sancti præsulis ampliori notitia dignum, et eum esse qui et in quo positus esset adversariorum error enucleate proponeret, et referret quænam essent in istis quæstionibus obscuriora, et ad percipiendum difficiliora, quæ lucidissimis expositionibus a præstantissimo Doctore aperiri oporteret.

Enimvero morem gessit Hilario Prosper, et celebratissimam illam, quæ etiamnum exstat, dedit epistolam anno 428 exeunte, vel 429 ineunte: professus scribere se fidei quæ Ecclesia vivit affectu (*Pag. 1 et seq.*). Motus amborum studio Augustinus, duos ad eosdem libros de Prædestinatione Sanctorum, et de Dono Perseverantiæ scripsit. Aliquas quoque idem fortasse ad eos dedit litteras, quæ quidem exciderunt (*Infra, pag. 23 et seq.*).

Constat quidem Hilarium tunc temporis ex ordine laicorum fuisse (*Pag. 18, a*), Prosper diaconus fuisse (*Pag. 1, a*) ex eo forsitan videri potest, quod de Leontio diacono loquens fratrem suum eum appellat, et ab Augustino (*De Præd. SS.*) et ab Cælestino prior Hilario nominatur. Nec ex ipso tamen Hilario de Prospero ad Augustinum scribente, neque ab ullo alio e veteribus apparet eum fuisse aliquo ecclesiastici ordinis gradu insignitum (*Infra, pag. 25*). Ipse testatur (*Infra, pag. 6*) se non quidem argumentis perverse sentientium de veritate, sed auctoritati imparem, eo quod multum ipsi eum et vitæ moritibus antecellerent, et aliqui eorum adepti nuper

B *admiratione, Deum, qui amat humilium manu resistere superbis, tribus hæresibus, Pelagianæ, Nestorianæ et Massiliensi, quæ præ cæteris superbiz a Patribus accusantur, opposuisse primum laicos homines: ut, quod ait Apostolus, per contemptibilia mundi confunderet fortia, et tumidam quasi Pharaonum potentiam confunderet ab infirmis. Certe Pelagianis primus obstitit Constantius ex Vicano (sic enim legendum est) Romæ habitans. Primus Nestorii dolum detexit, cleroque ostendit, affixa ad ecclesiæ valvas obstestatione, Eusebius tunc temporis σχολαστικος τῆς βασιλίδος κωνσταντινουπολεως, ut loquitur Theophanes, vel rhetor, ut tradit Nicephorus, vel iudex forensis, ut scribit Leontius. Restitere primi Massiliensibus presbyteris laici duo Hilarius et Prosper, monueruntque Augustinum epistolis, quas consequens ætas ita susceperit, ut supremæ magni gratiæ doctoris laboribus conjungeret quasi sup-*

D *paras. »* Qui sanæ de Christi gratia doctrinæ adversabantur, non eos libri utriusque a beato Augustino ad Prosperum et Hilarium scripti auctoritas a sententia dimovit, hique posterioribus sæculis Semipelagiani merito sunt appellati. *Non Romana solum Africanaque concilia* (*Infra, pag. 89*), *et per omnes mundi partes universi promissionis filii qui extra Gallias versabantur, sed in ipsis etiam Gallis plurimi cum beati Augustini doctrina* (*Ibid.*), *sicut in tota fide, ita in gratiæ confessione congruebant, et ad perceptionem evangelicæ apostolicæque doctrinæ saluberrimis ejus disputationibus imbuebantur.* Verumtamen e Gallis non pauci sancto Antistiti, *præcipua licet tunc esset portio Domini sacerdotum, oculis susurrationibus obloquebantur, et prout opportunas aliquorum aures reperiebant, scripta ejus, quibus error Pelagianorum impugnatur, infamabant, tantæque pietatis viro paganorum et Manichæorum impietatem ascribebant. Ita in eum statum deducere causam Ecclesiæ moliebantur, ut dum catholicos affirmabant non veraciter pro gratia locutos, Pelagianos injuste damnatos fuisse persuaderent* (*Infra, pag. 308*).

Quæ si vera essent (*Pag. 89 et seq.*), et in aliquo eratum fuisset ab Augustino, cur ipsi prædicationibus ejus non resistebant, nec saltem aliquibus scriptis

eum a quo talis emanabat doctrina non conveniebant. A
 Is profecto auscultare non rennisset momentibus,
 quantum ipsi salva veritate licuisset. Et sane magna
 gloria sua consulissent humano generi, si Augu-
 stinum ab errore revocassent. Neque erat quod cen-
 sereat magnorum prius meritorum seni, cujus libros
 nemo reciperet, honorabiliter atque misericorditer
 ignoscendum.

At timidi censores adversarios tanti viri palam
 prosteri se non audebant, gnari perhonorificum esse
 omnium de eo iudicium, nec deesse qui famam ejus for-
 liter ac strenue tuerentur. Molestie ferebant quod his
 quæ adversus *excellentissimæ auctoritatis virum inter
 multas collationes asservant* Prosper resisteret. Nec
 dubitabant, si *quam hinc moverent questionem in quali-
 bet frequentia sacerdotum, in qualibet congregatione popu-
 lorum, centenis sibi beatissimi Augustini voluminibus
 obviandum fore*: quæ cum tenebris calumniarum dis-
 pulsas, cordibus audientium manifestare cõpissent
 potentissimam Christianæ fidei veritatem, vetarent a
 plis et fidelibus recipi amaritudinem illam fumosæ
 vanitatis volentium in sua justitia magis quam in Dei
 gratia gloriari. Igitur satis habebant occulta eum
 obtreactione mordere, quem non audebant constanter
 arguere (*Pag. 87*). Insuper eosdem rumores in ejus
 discipulos disseminabant, ne quis jam superasset
 eorum auctoritate pellerentur errores, quos illi a
 fidelibus probari cupiebant (*Pag. 98*).

ARTICULUS V.

*Suam Augustinique famam defendit S. Prosper, scri-
 bitque adversus ingratos.*

Rufinus Prosperi amicus rumoribus iis qui de er-
 roribus familiari suo temere afflictis disseminabantur
 commotus, litteras ad eum dedit (*Infra, pag. 87*). Ac
 ejus quidem litteras, ut *fraternæ sollicitudinis et sin-
 cerissimæ charitatis indices* Prosper accepit, pluri-
 busque ad eum rœscripsit, plenissima veritate pandens
 omnia quæ tum de Augustino ipso, tum de ipsius
 discipulis ad inanem invidiam ferebantur referen-
 turque. Multis in locis hujus suæ epistolæ de Augu-
 stino loquitur tamquam adhuc superstite: qui cum
 die 28 Augusti anni 430 vita excesserit, prorsus ante
 finem hujus anni epistolam scriptam fuisse necesse
 est (*Infra, pag. 89, 99*). In ea animadvertit ple-
 rasque gentes tunc primum Christianæ gratiæ fieri cõ-
 pisse participes, quam revera circa hanc ætatem
 beatus Palladius Hibernis intulit (*Noris. Hist. Pelag.
 l. 1 c. 3*).

Adhuc vixisse videtur Augustinus cum a Prospero
 in Carmine adversus Ingratos tam magnificis extolle-
 batur laudibus (*Infra, pag. 126, v. 90 et seq.; Merc.
 tom. I pag. 101*):

An alium in finem posset procedere sanctum
 Concilium, cui dux Aurelius, ingeniumque
 Augustinus erat, quem Christi gratia cornu
 Uberiore rigans, nostro lumen dedit ævo,
 Accensum vero de lumine: nam cibus illi
 Et vita et requies Deus est; omnisque voluptas.
 Unus amor Christi est, unus Christi est honor illi?
 Et dum nulla sibi tribuit bona, fit Deus illi
 Omnia, et in sancto regnat Sapientia templo.
 Istius ergo inter cunctos qui de grege sancto

Iesanas pepulere feras, industria major,
 Majus opus, totum præstantius imbuat orbem.
 Nam quocumque gradum convertit callidus hostis,
 Quaque per ambages anceps iter egit operas,
 Hujus ab occurso est præventus, mille viarum
 Insidiis aditum non repperientibus illum.
 Cumque foris rabies avidorum exclusa luporum
 Frænderet, inque omnes mendacia verteret artes:
 Ne mentes ullarum ovium corrumpere posset,
 Neu dubia obliquis turbaret corda querelis,
 Istius ore viri fecit Deus: istius ore
 Flumina librorum mundum effluxere per omaem,
 Quæ mites humilesque bibunt, campisque animorum
 Certant vitalis doctrinæ immittere rivos.

Fidelium fratrum suorum charitate ductus Opus
 suscepit tam arduum, quo pias mentes studio verita-
 tis accenderet, gliscentes malignis hostium artibus
 errores ab iis depelleret, gratiamque meritorum no-
 strorum artificem non opus esse luculenter ac jucun-
 de edoceret: quod ipse sic exprimit in capite totius
 poematis (*Infra, pag. 113, v. 1 et seq.*):

Congenitæ in Christo gentis mihi cæstus ab alto
 Insinuat amor proprias excedere vires
 Me jubet, atque pias accendere carmine mentes.
 Ne post confectum ovium celebris victoria bellum
 Securos animos incauta pace resolvat.
 Cæu metus eliso jam nullus ab hoste supersit,
 Nec caput attritum virosus palpitet anguis.

Carmen illud suum inscripsit *de Ingratis*. Nemo
 enim gravius ingrati animi vitio laborat quam qui ea
 in seipso liberique arbitrii viribus posita putat, quæ
 maxima misericordiæ ac omnipotentæ Salvatoris do-
 na sunt ac beneficia. «Hoc porro poema omnium
 splendidias prolixiusque quæ Prosper edidit, nul-
 lumque aliud in quo ejus ingenii vis et acumen elu-
 ceat magis. Nobile Opus, magnis sententiis, magnis
 sensibus, magnificis denique verbis et locutionibus co-
 alescens: quamvis ejusmodi materiam tractet, quæ libe-
 ros illos ac vehementes, quales poesis postulat, motus
 vix admittat (*Antel. Diss. Op. Leon. p. 417*).» Carmen
 illud vernacule reddidit tum stricta, tum soluta oratione
 vir ævo superiori excimæ pietatis laude insignis.
 Ejusdem quoque ab eruditissimo novæ Ecclesiastico-
 rum Scriptorum Bibliothecæ auctore fusa et copiosa
 confecta est analysis (*Dupin. tom. IV p. 443 et seq.*).

Accusati a Prospero Semipelagiani, quod dete-
 gere sua sensa reformidarent, videntur illam crimina-
 tionem repellere voluisse. Ex iis unus sub alieno no-
 mine aut scripsit, aut scribere se velle professus
 est. Hunc Prosper duplici epigrammate præverit
 (*Infra, p. 191*), in quo Augustinum adhuc in vivis
 fuisse videtur velut rem indubitam supponere. Hæc
 Prospero tribuenda in dubium revocare videtur Gar-
 nerius (*Merc. tom. II, adm. in collect. excerpt. Nestor.*):
 cujus suæ suspicionis momentum ullum non protu-
 lit, nec forte facile reperisset, cum a Beda unum
 ex his sub nomine Prosperi rhetoris citatum legatur;
 illud nempe quod ab his verbis incipit: *Contra Au-
 gustinum*, etc. Utroque loco Vincentium Lirinensem
 designari quidam suspicantur, quem ementito nomi-
 ne Commonitorium suum contra Augustinum edi-
 disse anno 434 criminantur. Non alius erat magis
 idoneus qui Augustinum scriptis provocaret, quam
 Cassianus, quem duobus Epigrammatis peti alii au-

tumant. At idem nihil videtur in sanctorum Doctorem A palam edidisse. Quæ vero collatio ejus est numero tertio decima, eam anno 426 et scripsit, et sub proprio nomine edidit, licet prava quæ in eadem habentur dogmata, ex alterius persona proponat (*Infra*, 310). Neminem præter hunc ad annum usque 433 scriptis sensa sua mandare ausum esse apparet. Itaque aut scriptor ille, de quo Prosper, aliquot saltem annos siluit, admonenti Prospero morem gerens; aut si quis promissum et jactatum a Semipelagianis Opus idem atque tertiam decimam collationem esse contenderit, is epigrammata duo de quibus hic sermo est ad annum 426 revocet, ac Prosperum Semipelagianis jam tum indixisse bellum concedat necesse est.

« Gratia adversarios non compescuere Prosperi B carmina. Hæretici enim, ut hac ipsa de re agens ait Baronius (*Ad an.* 431), confutari possunt, quia leves sunt et infirmi; victos se a veritate fateri non possunt, quia probantur pervicaces. » Qui tamen præsules Augustini doctrina aliquantum commoti ac perturbati fuerant, in quibus Hilarius Arelatensis præsul, ii aut veritatem tandem aliquando agnoverant, aut certe taciti quietique expectabant dum eam sibi aperire ac detegere dignaretur Deus (*Mauguin. tom. II, p. 475*). Pauci quidam presbyteri Ecclesiarum dissensionem studentes, doctrinam beati Augustini carpere non desinebant (*Infra, pag. 260, 261*), objiciebantque quod peccatores non solum ad judicium peccatis debitum, sed etiam ad peccatum ipsum diceret prædestinatos: Prosperum quoque et C Hilarium criminabantur prædicare adversantia veritati (*Fulg. ad Mon. l. I, c. 30*). Horum quæ in beati Augustini libris damnabilia se reperisse jactabant indiculum confecerunt, et ea distribuerunt in quindecim capitula, quæ damnationis, seu, ut in aliis eodd. rationis titulo prænotarunt: in quibus longe alium sancto doctori sensum affingebant ab eo qui in ejus scriptis inerat (*Infra, pag. 260, 203*). Ac illud quidem anno 431 fieri potuit. Tunc enim e vita vir sanctus migraverat, quem Prosper in præfatione responsionis ad Capitula Gallorum sanctæ memoriæ episcopum nuncupat (*Infra, pag. 203*). Illi tamen in defendenda gratiæ doctrina successor surrexerat sanctus Prosper (*Fulg. p. 23*): unde fit ut una cum eo et beato Hieronymo iis annumeretur quos Deus constituerat a quibus quid de hoc argumento esset credendum alii omnes edocerentur (*Cassiod. in Ps. l., pag. 171, 2*). Et sane lubens noster et copiosum sermonem et fidem integerrimam exseruit in defendendis magistri sui vocibus et sententiis. Scriptum ergo in lucem edidit, in quo singulis Gallorum rationibus aut Capitulis respondit (*Infra, pag. 204*), et ex Augustino ipso, quinam verus ac sincerus illius esset sensus ostendit. Ne, inquit ibi, hanc persuasionem temere quis recipiat, et talem putet sensum scriptis catholici inesse doctoris, qualem eum qui frustra calumniatur ostentant; singulis capitulis quæ damnationis (alias rationis) titulo prænotarunt brevi et ab-

A soluta professione respondeo; in nullo recedens a tramite earum definitionum quæ in sancti viri disputationibus continentur. Et hæ sunt Responsiones ad Capitula Objectionum Gallorum calumniantium. Harum postremæ duæ laudantur a Fulgentio (Pag. 25), qui Gallorum objectiones librum Augustini de Prædestinatione Sanctorum potissimum spectare animadvertit. « Non autem ignoras (Monimum affatur) etiam præterito tempore illi luculentissimo sancti Augustini Operi, quod scripsit de Prædestinatione Sanctorum, a quibusdam Gallis objectum, quod beatus Augustinus in assertionem prædestinationis divinæ, peccatores, non ad solum prædestinatos diceret judicium, sed etiam ad peccatum: cujus dicta, quia ipse celeri præventus est obitu, Prosper vir eruditus et sanctus recta defendit fide et copioso sermone. » Hæc S. Fulgentius initio capituli 30 libri primi ad Monimum.

ARTICULUS VI.

Respondet S. Prosper Vincentio et presbyteris Genuensibus.

Non æquiores in discipulum adversarii fuere quam in magistrum. Quidam enim Christianæ ac fraternæ charitatis obliti (*Infra, pag. 227, in Præf.*), in tantum existimationem ejus quoquomodo studebant lædere, ut suam se evertere nocendi cupiditate non viderent. Contexebant enim, et qualibus poterant sententiis comprehendebant ineptissimarum quarundam blasphemiarum prodigiosa mendacia, eaque ostendenda et ingerenda multis publice privatimque circumferebant, asserentes talia in Prosperi sensu esse, qualia diabolico (ut loquitur) indiculo continebantur. Quæ sanctus noster falso in se ad excitandam invidiam jactitari, facile et sufficienter subscriptione unius anathematis probasset. Sed ne malignitas eorum qui se gravari putabant si de illo bene sentiretur, ipsam subscriptionis breviter suspectam esset habitura, necessarium conveniensque credidit, ut sive ad calumniantium animos mitigandos, sive ad eos quorum auribus tale aliquid insonuisset instruendos, quantum adjuvante Domino fieri potuit, plene lucideque panderet quid de perversis definitionibus judicaret. Propositis igitur sigillatim sedecim capitulis, sub unoquoque eorum sensus sui, et fidei, quam contra Pelagianos ex Apostolicæ sedis auctoritate defendebat, verba ponere maluit: ut qui paululum se ad legenda hæc dignarentur occupare, evidenter agnoscerent impiarum profanarumque opinionum nullum cordi suo inhæsisse vestigium, et blasphemias quas sua perspexissent professione damnari, in earumdem reperitoribus censerent debere puniri. Hæc ex ipso ad longum hic descripsisse proderit, ut quo zelo noster prava dogmata respueret et recta tueretur lectoribus fiat manifestum. Quo tempore id Operis confectum fuerit non liquet omnino.

Hujus libri titulus est, *Pro Augustini doctrina Responsiones ad Capitula Objectionum Vincentianarum* (*Infra, p. 229*). Quo ex titulo apparet a Vincentio quodam contextum fuisse perversum hunc et diabolicum, ut ipse Prosper eum vocare non dubitat, indiculum. Erat tunc temporis in Lirinensi monasterio

Vincentius ille, edito adversus hæreses omnes Com-
monitorio perquam celebris. Vossius qui eum Augu-
stinianæ doctrinæ insensum contendit (*De Hist. Pe-
lag. l. 1, c. 9*), ea fretus ratione qua probari quoque
posset eum Cœlestini epistola scientem et volentem
abusum fuisse, censet illas calumnias adversus Pros-
perum ab eodem esse confictas. Qua in re Vossio
astipulantur eminentissimus Henricus Norisius S. R.
E. cardinalis (*L. 11 Hist. Pel. c. 11*), aliique qui hunc
Vincentium Semipelagianorum dogmata sectatum
esse existimant (*Ant. Diss. Op. Leon. p. 419*).

Qui vero de ejus doctrina melius sentiunt, sive ii
Augustinum in iis quæ de gratia sunt sequantur du-
cem, sive ab ejus mente aliqua ex parte recedant;
omnes in eo consentiunt, ut alium perquirant Vin-
centium, cui has objectiones tribuendas velint. Cen-
set Baronius (*An. 431*), quem et alii sequuntur (*Mi-
ræus, de Script. pag. 66; Maug. Vind. t. II, p. 448;
Labb. de Script. t. II, p. 252*), eas esse posse ejus-
dam Vincentii, quem et sacerdotem et Gallum, ut
illum Lirinensem, a se visum fuisse testatur Genna-
dius (*De Script. Eccl. c. 80*). Nec quidquam vetare
credimus eum esse Vincentium presbyterum, qui
nomine Constantii seu Constantiani Deensis, ut pro-
babile est, episcopi, anno 439, Regiensi synodo in-
terfuit. Etsi enim Gelasio papæ, qui anno 496 obiit,
superstes fuit Gennadius, non idcirco tamen eum,
qui anno 430 scribebat, videre non potuit. Ut est non
parcus eorum laudator qui, quemadmodum ipse, in
Augustinum minus bene erant animati; hunc Vin-
centium ait in divinis Scripturis exercitatum, lin-
guam habentem usu loquendi et majorum lectione
politam : commentatum addit in Psalmos; cujus
operis legerit aliqua sancto homini Dei Cannati, ipso
audiente, promittens simul, si Dominus vitam et
vires daret, se in toto psalterio eodem studio labo-
raturum; Massiliæ quidem et in aliis provinciæ Eccle-
siis die Octobris 15 colitur sanctus Cannatus : at is
episcopus Massiliensis dicitur, et a Guesnæo ponitur
anno 621; a doctissimis Sammarthanis anno 480 assi-
gnatur. Nihil in eum Guesnæus citat, præter vitam
rudi stylo conscriptam tempore comitum provinciarum,
in qua narratur fuisse filius regis Aquisextiensis, qui
Sereno successit, et Leonoclastarum æqualis fuit.
Porro constat Serenum fuisse S. Gregorio Magno
supparem, ut probant variae ejusdem S. papæ epi-
stolæ ad Serenum datæ, videlicet lib. v epist. 52,
lib. vii epist. 110, lib. ix epist. 9, et ejusd. libri
epist. 52.

Quæ Gallos presbyteros conturbabant, iisdem
etiam Genuenses movebantur (*Infra, p. 241*). At hi
prudentiores moderatiorisque se præstiterunt. Ex
his enim duo Camillus et Theodorus, cum eos in li-
bris beati Augustini de Prædestinatione Sanctorum
et de Dono Perseverantiæ quædam insolita aut mi-
nus clara movissent, ea ad beatum Prosperum de
contextu disputationis excerpta miserunt, ut quo in-
tellectu, quove judicio illa accepisset noscerent. Pre-
cibus illorum, vel, ut ipse præ modestia loquitur,

A mandatis ipsorum obsequium suum non subtraxit :
non quasi plus in se quam in illis ad hæc introspi-
cienda esset ingenii, ac non magis in hoc examine
facultatis suæ debuissent ipsi exercere mensuram, et
si aliqua eos morabatur obscuritas, decurrere ad
Patrem luminum, a quo descendit omne datum
optimum et omne donum perfectum, et a quo datur
Spiritus sapientiæ et intellectus; sed adjuvante Do-
mino qui sapientiam præstat parvulis, de Capitulis
istis quid cum sanctis et eruditis fratribus sentiret,
breviter indicare aggreditur : petens tamen ne ubi
simplicitas esset obedientiæ, præsumptionem puta-
rent esse doctrinæ. Hæcque post Augustini mortem
contingere.

ARTICULUS VII.

B Sanctus Prosper Romam cum Hilario proficiscitur.
Cælestinus pontifex utrumque scriptis defendit. De
Venerio Massiliensi episcopo.

Non destitere Semipelagiani Prosperum et Hila-
rium, ipsumque adeo Augustinum erroris insimulare.
Ad hæc ea tantummodo sequi et probare se professi
sunt, quæ sacratissima beati apostoli Petri sedes contra
inimicos gratiæ Dei per ministerium præsulum suorum
sanxerat et docuerat. Recurrerunt igitur ad apostoli-
cam sedem Prosper et Hilarius, et Romam profecti
querelas suas ad pontificem Cælestinum detulere.
Hic eorum circa Deum sollicitudinem laudavit; et
quamvis ipsi sibi felices viderentur quos persecutio-
nem propter justitiam sustinentes beatitudo promissa
manebat; harum tamen religiosarum animarum,
C quas hæc pati nefas erat, afflictione, quia membra
sua erant, pius pontifex macerabatur. Hac mente
animatus celebrem ad Galliarum episcopos dedit epi-
stolam, qua et præclarum judicii sui de Prospero ac
Hilario testimonium impertiit, et Augustini famam
tuitus est his verbis : Augustinum sanctæ recordationis
virum pro vita sua atque meritis in nostra communione
semper habuimus : nec umquam hunc sinistra suspicio-
nis saltem rumor aspersit; quem tantæ scientiæ olim
fuisse meminimus, ut inter magistros optimos etiam a
meis semper decessoribus haberetur. Bene ergo de
eo omnes in commune senserunt; utpote qui ubique
cunctis et amori fuerit et honori. Itaque jubet episco-
pos imponere silentium improbis obrectatoribus.
Ergo, ait, corripiantur hujusmodi : non sit his liberum
D habere pro voluntate sermonem. Desinat, si ita res sunt,
incessere novitas vetustatem, desinat Ecclesiarum
quietem inquietudo turbare. Arguit insuper iisque im-
putat quod ipsis tacentibus presbyteri illi supra epi-
scopos haberent copiam disputandi. Licet episcopos,
non presbyteros nolum sit a Deo positos ad docen-
dum, nec in talibus suspicione careat taciturnitas :
quia occurreret veritas, si falsitas displiceret. Subdit-
que super his multa a se jam dicta eo tempore quo
ad fratris, id est, episcopi Tuentii, dederat scripta
responsum : quibus verbis et sequentibus suadet
in ea ad Tuentium epistola potius actum fuisse de
quæstionibus quæ gratiam Christi spectarent, quam
contra illos qui viros laicos in episcopos cito citius

sablimentur, qua de re etiam hic conqueritur Cœlestinus. Verum de illa Cœlestini ad Tuentium epistola nihil aliunde nobis innotescit.

Hæc vero qua episcopus hortatur Cœlestinus, ut Augustini doctrinæ ac famæ detrahentibus obsisterent, mortuo demum sancto Doctore scripta patet ex his verbis supra relatis, *Augustinum sanctæ recordationis virum* : et paulo supra, *Nec tamen mirari possumus si hæc erga viventes hi nunc audent tentare, qui nituntur etiam quiescentium fratrum memoriam dissipare* (Pag. 262). Ergo anno 431, vel 432 ineunte, quo etiam Cœlestinus e vita migravit. Euit hæc apud antiquos notissima : factaque ab anno 433 ad 434 : non a Prospero solum libro contra Collatorem capituli 42, nunc 21, citata. *Per hunc virum (qui hic loci Prosperus) in rursus Gallias suis ipsisque sanctis memoriam Augustini scripta reprehendunt maleloquentiæ est adempta libertas : quando consulenti actione suscepta, et librorum qui errantibus displicebant pietate laudata, quid oporteret de eorum auctoritate sentiri sancto manifestavit eloquio, evidenter pronuntians quantum sibi præsumptionis istius novitas displiceret, qua audent quidam adversus antiquos magistros insolenter insurgere, et indisciplinata calumnia prædicationi veritatis obstrepere : Augustinum inquis sanctæ recordationis virum etc.*, quæ supra jam citata leguntur ; nec a Prospero tantum, sed etiam a Vincentio Lirinensi laudata est. Hanc suo Canonum Codici Dionysius cognomento Exiguus inseruit. Commemorat etiam Photius Cœlestinum pro Augustino scripsisse ad episcopos, et adversus eos qui Pelagianorum hæresim instaurabant.

Cœlestini epistolam excipiunt collectæ aliquot Romanorum pontificum, Africanorumque conciliorum a Romanis præsulibus approbatorum sententiæ, sub hoc titulo : *Præteritorum sedis apostolicæ episcoporum auctoritates, de gratia Dei et libero voluntatis arbitrio*. Quæ collectio ideo contexta fuit, ut Semipelagianis negantibus se alia secuturos quam quæ ab apostolica sede iudicata essent contradictionis ansa tolleretur. Ea autem ab epistola Cœlestini tum stylo ipso, tum præeuntis epistolæ clausula disjuncta esse convincitur. Quo fit ut eam Cœlestino abjudicet Sirmondus, et vel Prospero, quod una cum eo alii quoque sentiunt, aut Leoni, ut P. Quesnellius, ascribere malint. Id autem sciri ut non facile potest, ita non multum interest, cujus potissimum manu exarata fuerit, cum eam jussu Cœlestini confectam et in Gallias missam facillime judicari queat. Siquidem laudatur tamquam pars ipsiusmet epistolæ a Petro Diacono et aliis ad beatum Fulgentium et aliquot alios episcopos Christi confessione decoratos tunc in Sardinia exsulantes, *His congrue*, inquit illi, *beatissimus Cœlestinus in epistola ad Gallos data : Cum enim, inquit, sanctarum plebium præsules, etc.*, quæ totidem verbis habentur cap. 8 Collectionis de qua est sermo, alias cap. 11 epistolæ collectioni junctæ : a Cresconio quoque et variis noni sæculi scriptoribus, ac demum ab universis veteribus. A Dionysio Exiguo inserta est Co-

A dici suo inter ejusdem pontificis decreta. Itaque ea ipsa sunt Capitula ad quæ Hormisdas summus pontifex Possessorem episcopum remittit, ut ex iis quid de gratia et libero arbitrio credendum sit ediscat : cujus verba legere est in epistola apud Fulgentium 15 episcoporum Africanorum in Sardinia exsulum ad Joannem et Venerium, num. 18, pag. 275 : *De arbitrio tamen et gratia Dei quid Romana, hoc est, catholica sectetur et servet Ecclesia, licet in variis libris beati Augustini, et maxime ad Prosperum et Hilarium abunde cognosci possit, tamen et in scriptis ecclesiasticis expressa CAPITULA continentur*. Postremi horum capituli verba multam disputationis materiam eruditibus præbuerunt, in quo agitur de profundioribus difficultioribusque partibus incurrentium quæstionum, quas late pertractarunt qui hæreticis restiterunt, quasque Collectionis auctor, quisquis ille sit, nec audet contemnere, nec necesse habet astruere. Nec forte valde necessarium duci debet magna contentione inquirere quid significare voluerit is qui mentem suam clare aperendam non censuit, neque ex loco obscuro aliquid adjumenti ad rem difficilem explanandam duci licet. Unde notatu dignum, exortis nono sæculo compluribus de gratia controversiis, nullam tunc opinionem ab aliquo auctoritate hujus capituli fuisse rejectam. Neque ipsi Semipelagianis quidquam inde erroribus suis quod faveret eruere ausi esse dicuntur. Illud vero vel ex hoc ipso capite certum est, nihil hoc ad ea attinere quæ necessaria sunt ut gratiæ divinæ operi ac dignationi nihil penitus subtrahatur. C Neque ea intelliguntur verbis istis quæ sive ipsa collectione, sive ipsius epistolæ corpore comprehendantur, aut quæ cum his necessario connectantur : nec etiam suspicari licet has voces aut ad initium fidei, aut ad prædestinationem sanctorum referendas, qua de re Semipelagianos inter et Prosperum certamen erat institutum : cum pontificem Cœlestinum constet huic favere, illos reprobare. De quo si quid dubitationis superesset, id omne prorsus tolleretur a pontifice Hormisda declarante loco ante pauca citato (*Conc. tom. IV, p. 1532*), Ecclesiam Romanam ab iis potissimum libris quos de prædestinatione sanctorum ad Prosperum et Hilarium scripsit Augustinus suam de gratia doctrinam potere. Quæ omnia tum fusius, tum accuratius a P. Quesnellio disputata D legi possunt in una ejus de S. Leone diatriba ; neque indiligenter eadem tractata sunt a Lud. Ellies Dupin, doctore Sorbonico meritis et scriptis notissimo (*Dupin. tom. IV, p. 90, 91*).

Cœlestini epistola (*Inter epp. Cœl. nostro tom. L*) universe quidem ad Galliæ episcopos data est, nominatim tamen ad Venerium, Marinum, Leontium, Auxonium, Arcadium, et Philtanium, seu Sillucium : de quibus pauca hic notari non ingratum forte lectori videbitur (*Infra, p. 271*).

Erat vero Venerius ille non quidem, ut quibusdam placuit (*Dupin. t. IV, pag. 78*), Mediolanensis episcopus : cum tunc temporis episcopus Mediolanensis Galliarum episcopis non accenseretur, et in cathedra

Mediolanensi sederet anno 431 Martinianus, qui Mar- A
 rolis Venerii alterius decessori successor fuerat sub-
 rogatus; sed, ut verisimilius apparet, Massiliensi
 Ecclesiæ præerat Venerius, de quo Gennadius in Ca-
 talogo virorum illustrium capite 79. Etenim Massi-
 liæ potissimum Semipelagiani, duce Cassiano, vige-
 bant. Ex inscriptione quadam habemus illum in mo-
 nasterio versatum esse una cum Rustico, qui anno
 430 ad Narbonensem episcopatum assumptus fuit,
 ambosque simul presbyteros Massiliæ ministrasse.
 Proculio illi celebratissimo successisse creditur, qui
 anno adhuc 418 vivebat. De Paulo enim eo qui medi-
 cante inter utrumque à Guesnæo mira de eo prædi-
 cante recensetur, ne verbum quidem exstat apud
 Pseudo-Destrum. Quapropter à Sammarthanis præ-
 termittitur. Cœlestini certe in epistola sua, viii B
 kal. Augusti anno 428 data, Viennensis ac Narbo-
 nensis provinciæ præsulibus permittit causam Mas-
 siliensis episcopi, qui fratris sui nece usque eo læta-
 tus fuisse arguebatur, ut interfectori ab ejus cæde
 redeunti obviam prodiiisset. Quid id rei sit nobis non
 liquet. Necatus quidem fuit Patroclus Arelatensis, at
 anno 426.

Venerius inter Galliarum episcopos qui ad beatum
 Leonem anno 451 scripserunt ordine tertius appella-
 tur: quibus kalend. Februarii anno 452, Leo rescrip-
 sit. Narrat Gennadius in Catalago cap. 79, de Mus-
 sæo, Massiliensis Ecclesiæ presbytero, viro in divinis
 Scripturis docto, et in earum sensibus subtilissima
 exercitatione limato, lingua quoque scholastico,
 quod hortatu sancti Venerii episcopi exscripsit ex C
 sanctis Scripturis lectiones totius anni festivis aptas
 diebus, responsoria, etiam psalmorum capitula tem-
 pori et lectionibus congruentia. Quod opus (subdit
 ille) tam necessarium à lectoribus in Ecclesia pro-
 batur, ut expetitum et sollicitudinem tollat et mo-
 ram, plebique ingerat scientiam, celebritatem, et
 decorem. Quo opere videtur originem dedisse Eccle-
 siastico precum cursui, cui postea Breviarii nomen
 est inditum. Venerium excepit Eustachius.

Marinus qui proxime post Venerium à Cœlestino
 appellatur, is fortasse est ad quem anno 419 scripse-
 rat Bonifacius. Quænam vero fuerit ejus sedes non
 indicatur. Inde judicare licet Venerium, qui huic
 præponitur, anno saltem 419 episcopatu fuisse in-
 signitum.

Leontius ille profecto est celebris Foro-Julien-
 sis episcopus, qui anno demum 432 obiit.

Commemorant Sammarthani (*Gal. Chr. tom. III,*
 p. 786) Auxentium Niciensem. At illum sancto Va-
 leriano qui anno 455 superstes adhuc erat postero-
 rem.

Narrant iidem Auxonium Vivariensem, qui sedem
 episcopalem ex urbe Alba a Croco Vandalo, ut aiunt,
 devastata Vivariam transtulit. Crocus quidem per
 Gallias grassabatur imperante Gallieno, ut habet
 Gregorius Turonensis. At de Vandalis in Gallia ante
 annum 407 nondum fieri mentio cœperat.

Arcadius quidem Venciensis Episcopus fuisse cre-

ditur, Filtanius vero Aptensis: quippe qui sanctum
 Castorem exceperit ante annum 426.

ARTICULUS VIII.

Sanctus Prosper scribit adversus Cassianum.

Redux in Gallias S. Prosper, epistola Cœlestini
 pontificis, ut credere promptum est, munus, magna
 spe animabatur fore ut turbas omnes pondus aucto-
 ritatis tantæ comprimeret. Verum hac in occasione
 expertus est quam id verum esset quod ipse tanta
 mentis constantia tuebatur, nisi gratia ipsa intus in
 animis operetur, vanum et irritum esse quidquid
 præsidii ac luminis aliunde advenerit. Cum ergo Au-
 gustini doctrinam ac fidem verbis generalibus tantum
 laudasset probassetque Cœlestinus, et *librorum pro*
quibus in epistola papæ actum est non expressus esset
titulus, nec specialim libris ab eo novissime scriptis
 speciale discretumve perhibuisset testimonium; *au-*
debant quidam inferre quod hinc eos appareat non pro-
batos, et istam in sanctum Augustinum laudationem
pro anteriorum scriptorum meritis fuisse collatam. Sed
 præterquam quod talis cavillatio superflua erat nullo-
 que nixa fundamento; satis babuissent Augustini
 discipuli si Semipelagiani, qui proxime editos libros
 Augustini refutabant, anterioribus ejusdem adversus
 Pelagianos scriptis acquievisset, et iis quæ prius
 pro gratia Christiana fuerant scripta consenserent.
 In his enim eorum errores damnari facile agnitum
 fuisset. Sed non faciebant: *Sciebant enim, ut recte*
observat S. Prosper, omnia Pelagianis esse contraria,
 seu, ut habet alia lectio, omnia Pelagiana, id est,
 contra Pelagianos directa, sibi esse contraria; et
 nihil sibi posse competere ad consequentium resolutio-
 nem, si confiterentur in præcedentibus consistere veri-
 tatem. Itaque sublato e vivis Cœlestino, anno Domini
 432 Augustinum calumniis proscindere, gratiam ab
 eo male defensam clamitare, *pacemque victricis Ec-*
clesiæ inquietare non desierunt, resumptis hostium
 ejus armis, instauratisque damnatorum querelis ac
 maxime procacissimis Juliani conviciis.

Cum hi qui immoderatis calumniis libros Augustini
 contra errorem Pelagianum conditos impetere non
 quiescebant, essent hujusmodi, *ut nec ordo eorum in*
Ecclesia, nec ingenia despicienda viderentur, siquidem
habentes speciem pietatis in studio, cujus virtutem
diffitebantur in sensu, trahebant ad se multos inerudi-
tos et non habentia spirituum discrelionem corda con-
turbabant; malum hoc ab occultis parvisque seminibus
augebatur quotidie, et ab ortu suo latius longiusque
distendebatur. His rebus adductus fuit sanctus Pro-
 sper ut eorum conatibus iterum obsisteret, quo illa-
 tum Augustino, tum reliquis omnibus, ac præ-
 cipue apostolicæ sedis pontificibus, qui Augustini
 dogmata sua fecerant, injuriam propulsaret. Quo
 effectum est ut cautius diligentiusque attenderet
 quid sentiendum de illis doctrinæ emendatoris pa-
 tronis, qui censors agebant ejus viri, quo duce vi-
 ginti amplius annis contra inimicos gratiæ Dei ca-
 tholica acies pugnare et vincere consueverat.

Unius potissimum defuitiones, quem non dubium

erat illis omnibus in sanctarum Scripturarum studio præstare, impugnandas suscepit. Quas etiam ob hoc solum in disceptationem assumi oportere credidit, quia utrum ita se haberent non poterat dubitari. Scriptæ enim erant, et auctoris sui editione publicatæ: nec jam, an essent quærendum erat, sed quid docerent ipsi incumbat demonstrandum. Illius quidem nomen non exprimit; at dubitat nemo, quin Cassianum fama notissimum, tunc temporis adhuc superatitem significet. Librum ergo edidit, in quo ipsamet Collationis tertiæ decimæ viri hujus, cujus prænotatio est *de Protectione Dei*, verba referens, errores omnes quibus illa scætat refellit, ostenditque quantum ab Ecclesiæ dogmatis discreparet, et quam ipsum sibi non constaret hujusmodi Opusculum.

De hoc Prosperi nostri Opere pro ingenio suo sic loquitur Gennadius in Catalogo, cap. 84, qui est de Prospero: « Legi et librum adversus opuscula, suppresso nomine Cassiani: quæ Ecclesia Dei salutaria probat, ille infamat nociva. Re vera enim Cassiani et Prosperi de gratia Dei et libero arbitrio sententiæ in aliquibus sibi inveniuntur contrariæ. » Sed frustra est quæ priori allati loci parte de Ecclesiæ sensu profert Gennadius, quem hac in parte Ecclesia ipsa non obscure improbavit. Etenim Concilium Romanum, Gelasio pontifice, ut quidem creditur, anno 494 habitum, Prosperi scripta probat, Cassiani vero reprobat (*Conc. t. IV p. 1263, 1265*). Cassiodorus quoque (*Inst. c. 29, p. 245*), minime parcus licet Cassiani laudator, dum ad ejus lectionem monachos alumnos suos cohortatur, eosdem tamen admonitos vult illum caute admodum legendum in his quæ habet de libero arbitrio, de quo fuerat a beato Prospero merito redargutus. Idem laudibus ornatum episcopum quemdam qui Cassiani libros emendaverat, ipse quoque novis curis simili labore perfunctus fuisse narratur (*Ado in Chr. t. VII, p. 356*). De hoc vero quod ait Gennadius, suggillana plane Prosperum quod adversus Cassianum scripserit, cujus Opera falso jactat ab Ecclesia catholica esse probata: Quænam ista est, inquit Baronius (*An. 466*) locum Gennadii confutans, Ecclesia Dei, quæ ut catholica probat Cassiani Opuscula? Certe non dicenda catholica, sed Pelagianorum Ecclesia. Non æquo animo fert Labbeus si quis societatis suæ scholam Cassiano adversus Prosperum favere dixerit (*Scr. Eccl. t. II, pag. 254*). In congregationibus de auxiliis hoc inter utrimque contententes sine ulla controversia convenit, ab Ecclesia rejici ac reprobari Cassiani opiniones. Ad damnandum eum conditi sunt non pauci Arausicanæ synodi canones.

Concludit Prosper his verbis memoratu quam maxime dignis (*Infra, pag. 369 et seq.*): *Sufficiens, ut arbitror, demonstratum est, reprehensores sancti Augustini et vana objicere, et recta impugnare, et prava defendere; peremptorumque armis intestinum bellum moventes, dictis divinis atque humanis constitutionibus rebellare. Quorum tamen, dum adhuc non sunt a fraterna societate divisi, toleranda magis est in-*

tentio quam desperanda correctio, ut donec Dominus per Ecclesiæ principes, et legitimos judiciorum suorum ministros, hæc quæ per paucorum superbiam et quorundam imperitiam sunt turbata componat, nobis Deo adjuvante sit studium quieti modestaque patientia odii dilectionem reddere, et ineptorum vitare conflictus, veritatem non deserere, nec cum falsitate certare; semperque a Deo petere ut in omnibus cogitationibus, in omnibus voluntatibus, in omnibus sermonibus atque actionibus nostris ipse teneat principatum, qui dixit se esse principium.

ARTICULUS IX.

De aliis S. Prosperi Operibus, deque ejusdem Chronico.

Quid rerum egerit Prosper ab anno 432, quo in Cassianum scripsit, ad pontificatum usque S. Leonis, qui anno 440 inchoatus est, nusquam occurrit. Hoc fortasse temporis intervallo nonnulla quæ etiamnum exstant scripta composuit. Utraque hæresis Nestorii et Pelagii ab Ephesina synodo anno 431 præscripta fuerat, cum epigramma quoddam scripsit Prosper, quod utriusque hæreseos epitaphium appellavit. Nempe in hoc utraque consentiebat, quod altera affirmaret Christum labore ac operibus suis divinitatem consecutum fuisse, altera de justitia fidelium idem prædicaret. Quare aiebat Prosper Nestorianam hæresim, quæ gratiam in capite destruebat, Pelagianæ genitricem, quæ eandem gratiam in membris ejus evertiebat: etsi alio sensu filia dici deberet, utpote quæ damnatis demum Pelagianis produisset. Hoc idem epitaphium a Prospero nostro utriusque hæresis tumulo appensum negarat Jo. Garnerius in cap. 7 dissert. 7 ad Marii Mercatoris Opera; simile quiddam ænigmati proferri contendens, cum dicitur alteram hæresim alterius fuisse matrem simul et filiam: quæ ingeniose quidem dicta fatetur, sed vere fuisse negat; hincque probare nititur quod a tertio sæculo per deliria Samosatani Nestoriano errori præiudici cœperit: subjicitque dandum eo faciliorem veniam Poetæ nostro, quod ipse quoque Cassianus in eodem peccaverit, et suam in sententiam traxerit Leonem Magnum aliosque postmodum plures eorum auctoritatem secutos. Quibus non obstantibus tale Opusculum Prospero asserit Antelmus dissert. 9 in Opera SS. Leonis et Prosperi; tum propter auctoritatem Cassiani et Leonis Magni, quibus si hoc licuit serio disserentibus, multo indulgentius Poetæ condonandum, non tam ad historiæ normam loquenti, quam conscriptis erroribus laxatis habenis inflatisque, ut aiunt, tibi illudenti. Maxime cum hæc utriusque hæreseos comparatio non semel ab eo usurpata deprehendatur: sed et in Chronico ipso narret quod apud Ephesum Nestorius cum hæresi nominis sui, et cum multis Pelagianis, qui cognatum errori suo juvabant dogma, fuerit damnatus: et hanc ipsam utriusque erroris cõtessionationem Cassiano exprobrat libri adversus eum scripti cap. 21. *Per hunc virum (Cœlestinum) etiam Orientales Ecclesiæ gemina peste purgatæ sunt, quando Cyrillo Alexandrinæ urbis Antietii ad exsecrandam Nestorianam impietatem, apo-*

stolico auxiliatus est gladio, quo etiam Pelagiani, dum a cognatis confœderantur erroribus, iterum prosternerentur.

Scriptis præter hæc sex supra centum epigrammata, quæ effata et sententias totidem ex Augustino, ut præfert titulus, depromptas exhibent (*Infra, pag. 615 et seq.*). Has primum prosa oratione, deinde versibus exprimit. Cum in toto opusculi hujus decursu Prosperi ingenium facile agnoscitur, tum in eo potissimum quod ex Augustini dictis collectum sit (*Antel. Diss. in Op. Leon. p. 417, 418*). Ad illud elaborandum ideo accessit, ut mentem sacris loquelis exerceret, cœlestique animum pane pasceret (*Infra, pag. 615, in Præf.*):

Nec nostræ hoc ops est (*inquit*) sed ab illo sumitur hic ros,
 Qui siccam rupem fundere jussit aquas.
 Ut quod in affectum cordis pietate magistra
 Venerit, hoc promat Carmine læta fides.

Quibus verbis præludii instar toti Operi appositis, qua mente susceptum a se fuerit Opus indicat, et quidquid recti in eo fuerit, quidquid aliqua laude dignum reperiatur, totum illud ad supernum fontem unde effluxerat reflueri velle se protestatur.

Videtur quodam in loco (*Infra, pag. 651 et seq.*), id est, epigrammatis 65 et 66, Eutychianos impugnare, negantes Christi carnem ejusdem cum nostra esse substantiæ. Unde hoc Operis sub Chalcedonensis concilii, anno 451 habiti, tempora compositum fuisse non immerito quis colligat, cum Prosperi vitam etiam ulterius produci oporteat, ut postea videbimus.

Aliam insuper edidit Collectionem sententiarum 392, alias 388, ex Augustini Operibus, tum iis quæ etiamnum exstant, tum iis quæ interciderunt. Illius nonnumquam mentem exprimit potius quam voces refert. Liber ille existimatur esse instar compendii cujusdam theologici, quod in proprium usum Prospero contexerat, ut præcipua Augustinianæ doctrinæ capita sibi notiora et magis familiaria redderet. Aliquot ex hoc libro sententiæ inter Arausicani secundi concilii canones relatæ sunt, et permultæ sub Prosperi nomine citantur a Floro.

Ejus expositio in postremos unum et quinquaginta psalmos pariter ex Augustino tota ferme excerpta est. Videtur Psalterium integrum simili ratione explanasse, siquidem prætermisso psalmo CVII, remittit ad ea quæ de LVI et LIX dixerat. Ad psalmum CXLIV disertis verbis negat duplicem esse in Christo personam: qua de re cum nihil hoc loco dicat Augustinus, manifestum est Nestorii hæresim hic a Prospero refelli: quo fundamento id Operis anno citius 434 assignandum putamus. In hoc libro reprehenditur nervosum illud concisumque dicendi genus, quæ propria est Prosperi nota. Ibidem quoque facile animadvertas sanctum virum non in sola circa Christi gratiam doctrina, sed etiam in aliis omnibus capitibus magni Augustini discipulum.

Aliquantum etiam nomen suum commendavit ex Chronico, quod ab orbe condito ad sua usque tem-

pora jucunda quadam brevitate deduxit. Eusebii quidem ad annum usque 326, Hieronymi vero ad 378, Chronica secutus. In eo consules enumerat ab utroque Gemino annoque Tiberii 15, qui est ætæ communis 29. Exstabat solum postrema pars hujus Chronici, ea scilicet quam ab anno 378 deductam Hieronymiano Prosper addiderat; anno vero 1657, integrum et absolutum editum est a Philippo Labbeo in primo novæ suæ Bibliothecæ mss. tomo.

Ad conficiendum Chronicon suum Prosper videtur ter accessisse, illiusque tres, ut ita dicamus, editiones adornasse, annis videlicet 453, 445 et 455. Quod ex eo conjicitur, quia in pluribus libris ibidem legitur chronologiæ totius compendium.

Alterum quidem legitur Chronicon, quod Prospero nonnulli ascribunt. His autem id unum concedi potest, Chronicon illud esse quidem Prosperi nostri, sed ab altero corruptum et depravatum, qui et in historia rudis fuerit et peregrinus, et tam invidus Augustini laudum obtrectator, quam Prosper studiosus illius cultor fuit. Is sub nomine Tironis Prosperi, quo primum appellatus est, licet immerito, a nonnullis interdum citatur.

Refert Gennadius in Catalogo cap. 87 conditum a Prospero fuisse Cyclum Paschalem, post Theophilum quidem, Eusebium, et Hippolytum, sed ante Victorium, hoc est inter annos 380 et 457. Si ille 84 annorum cyclus sit anno 382 conditus, ut Bucherio videtur, nullatenus ab Aquitano Prospero, qui anno 453 adhuc scribebat, editus fuit. Sin minus, satis probabile fuerit Prosperum, quem alia nulla ratione designat Gennadius, illum ipsum esse quem quarto ante capite appellarat: præsertim cum eum hujusmodi computationibus operam dedisse indicio sit ejus Chronicon, in quo non semel cyclum illum 84 annorum commemorat. Neque vero aliunde multum notus est ille cyclus: quo tamen Ecclesia Romana Leonis Magni ætate usa videtur. Bucherius, licet incertus, ita tamen argumenta deducit, quasi cyclum illum Prosperi esse abunde perspectum haberet.

ARTICULUS X.

Sanctus Prosper scribit adversus Eutychianos pro S. Leone. Ejus mors. Non fuit episcopus.

Sanctus Leo dum in Galliis versaretur anno 440, in summum pontificem assumptus, inde fortasse Prosperum nostrum una secum abduxit, cujus consilii uteretur et calamo, interrogantibus consulentibusque Ecclesiis responsa daturus: quemadmodum Damasus Hieronymum ad idem munus adhibuerat. Ait enim Gennadius, Prospero alioqui non satis æquus, « epistolæ quoque papæ Leonis adversus Eutychem de vera Christi Incarnatione ad diversos datæ ab ipso dictatæ creduntur. » Quod etiam a Marcellino ad annum 469 exscribitur. Id autem potissimum de celebri illa ad Flavianum epistola solet intelligi: estque extra dubium omne positum, refragantibus licet Bellarmino et aliis quibusdam. Potuit autem Prosper illarum litterarum argumenta

et quasi materiam suppeditasse, quam recognitam Leo stylo suo et oratione vestierit, vanustiore quidem illa et ornatiore quam Prosperi: quamquam hic in id quoque fortasse incubuerit, ut ad pontificis cui operam suam præstabat styllum ac scribendi genus conformaret suum. Hac de causa ab Adone (*An. 458*) aliisque sequioris ævi scriptoribus dicitur fuisse *Leonis Magni notarius*, seu amanuensis. Fieri enim potest ut illi in scribendis tum epistolis, tum etiam concionibus famulatus sit. Certe in libro ante 900 annos manu exarato Prosperi nomen præ se fert sermo quartus in die anniversario assumptionis Leonis ad pontificatum, et fortasse alii. Inde existimare licet eum magnam partem sustinuisse eorum quæ gessit in Pelagianos Magnus Leo: videturque Ado pariter illi tribuere quæ a Leone fuerant tum in Eutychianos, tum in Pelagianos scripta; neque huic contradicit cardinalis Norisius (*Hist. Pelag. l. II, c. 13*). Illud vero in historia non omissum, quod cum Romæ nonnulli Pelagianam hæresim denuo suscitare conarentur, suamque ea de re mentem ausi essent patefacere: Prosper statim libellos obtulerit tum Leoni adhuc superstiti, tum imperatoris ministris, perfecitque ut illorum hominum conatus inanes irritique ceciderint.

Ex iis quæ de Prosperi Chronico diximus, liquet eum adhuc vixisse anno 455. Labbeus insequente anno mortuum propterea putat; quod scribens anno 457, Victorius *virum sanctum ac venerabilem* eum appellat, qua ex re profecto illud elici nequit. Accedit quod Marcellinus anno 463 de Prospero tamquam adhuc superstite mentionem faciat. Illum in id usque tempus vixisse non indicias eunt Norisius (*Hist. Pelag. l. II, c. 14*) et Bucherius (*Cycl. pag. 144*), qui multa scripsit in Victorium.

Hucusque nihil est a nobis observatum, neque ab ullo veterum quidquam accepimus, unde appareat Prosperum fuisse gradu ac ordine laicis aut monachis superiorem. Volunt tamen recentiores prope modum omnes eum fuisse episcopum sive Reiensem in Provincia, sive Regiensem in Longobardia. Quibus si opponas a veterum nullo ei datam episcopi appellationem; reponunt id inde accidisse quod veteribus ille nonnisi ex libris suis ante episcopatum scriptis, adeoque episcopi titulum non præferentibus, fuerit cognitus. At profecto hæc ratio nullius est roboris, sive Gelasium spectes, sive Gennadium, aut Fulgentium, aut etiam Cassiodorum. Hi omnes viri doctrina insignes, Prosperoque ætate proximi ignorare non poterunt an vir tanti nominis fuisset necue episcopus. Quod ad Victorium attinet, is quidem ea de re silere fortasse diceretur, quod Prosper nonnisi post annum 457 ad episcopalem dignitatem evectus fuerit.

Illud profecto falsæ isti de Prosperi episcopatu opinionis ortum dedit, quod alter fuerit ejusdem nominis episcopus Regiensis in Longobardia: quod quidem videtur in dubium revocari vix posse. Siquidem eum Regiensis Ecclesia patronum veneratur,

A sacrumque ejus corpus asservat in percelebri abbazia a comitissa Mathilde instituta: quo tamen ex alia ejusdem urbis basilica ab ipsomet in honorem S. Apollinaris extructa allatum jam inde a regis Luitprandi temporibus narratur. Hujus epitaphium a Vossio (*Hist. Pelag. l. I, c. 18*) refertur, quod ideo compositum fuerat, ut novo inscriberetur tumulo qui propterea constitutus fuerat, quod veterem turris cujusdam ruina comminuisset. At illud epitaphium in æde Carmelitarum conspici idem affirmat. Habetur apud Surium (25 Jun.) Vita S. Prosperi Regiensis a Flaminio proprii ingenii libidine merisque conjecturis ducto conscripta, ait Labbeus (*Scr. Eccl. tom. II, p. 249*). De ea severius etiam est Norisii judicium (*Hist. Pel. l. II, c. 13*). Is censet Prosperum hunc forsitan esse auctorem libri de Promissionibus et Prædictionibus: cujus rei nullum peculiare suppedit argumentum. Flaminius et Ughellus statuunt eum a S. Leone episcopum fuisse creatum, annoque 466 mortuum esse. Cujus anni nota e magno forsitan Prospero desumpta fuit: quemadmodum hujus episcopatum ab altero illo mutuati sunt. Trithemius tamen Prosperum successorem assignat Faventio, qui anno 451 in concilio Mediolanensi sedit, tamquam antistes Regiensis. Medium inter eos locat Ughellus Elpidium. Porro dies festa S. Prosperi agitur 25 Junii, qua die magni Prosperi festum celebrari putatur.

De Prospero pariter festus dies recolitur quotannis die 24 Novembris apud Canonicos regulares Gallicanæ potissimum congregationis, et in regali cœnobio S. Victoris Parisiensis, qui dies translationis esse hujus aut alterius Prosperi a nonnullis reputatur.

Qui vero eum Reiensem episcopum fuisse voluerunt, iis ita sentiendi locum præbuit Prosperi episcopi nomen, qui conciliis Carpenteractensi et Vasionensi subscripsit: quæ quidem concilia circa annum 442 habita illi sinterunt. Cum vero hodie inter eruditos conveniat, illa anno 527 aut 529 celebrata, Prosper ille qui iis subscripsit, altero longe sit posterior necesse est. Accedit quod Maximus Reiensis Ecclesiæ præerat vivente adhuc Hilario Arelatensi, hoc est ante annum 450, immo ante annum 432 aut 433, ut demonstratum a nobis est. Itaque permultum abest quin Prosper, qui anno certe 455 adhuc vivebat, fuerit ejus decessor, ut vult Baronius (*Ann. 466*). Ex S. Sidonio (*Lib. VIII, ep. 25*) ostenditur Faustum, qui sancto Prospero superstes fuit, Maximo successisse. Quare fieri nequit ut Prosper fuerit episcopus Reiensis.

ARTICULUS XI.

De quibusdam operibus sancto Prospero ascriptis.

Nihil amplius dicendum videtur, sive de veris indubitatisque Prosperi operibus, sive de aliis quæ illi tribui posse probabilis aliqua ratio suadeat. Superest ut ea commemorentur, quæ quamvis constet ab eo scripta non esse, sub ejus tamen nomine vulgata sunt. Neque ea sunt ignobilia, immo non parvam in Ecclesia auctoritatem consecuta sunt.

Hortatur Cassiodorus (*Inst. c. 1*) ut sanctum Prosperum sedula cura legamus, qui tres libros totius auctoritatis divinæ in centum quinquaginta tribus titulis comprehendit, ad instar piscium quos Evangelica retia de hujus sæculi tempestuosa profunditate traxerunt. Dubitari nequit quin respexerit ad *librum de Promissionibus et Prædictionibus Dei*, hodie in partes quinque distributum: quæ quidem divisio ab ipsomet auctore instituta fuerat, qui dum alludit ad centum quinquaginta tres pisces in Evangelio narratos, titulis totidem voluit universa Christi promissa sacris libris consignata concludere, eorumque fidem exhibitam demonstrare. Quoniam vero hæc promissa et ante legem, et sub lege data, sub gratia demum impleta sunt, ideo nonnullis visum est hoc opus appellare *Librum ante legem, sub lege et sub gratia*. Hujus ex secunda parte locum unum sub beati Prosperi nomine refert Cassiodorus (*In Ps. xi*), cujus auctoritate nescimus an adduci nos oporteat ad opus illud alicui Prospero, quisquis tandem ille sit, ascribendum. Ab hac certe opinione propius abest Ludovicus Dupin (*to. IV p. 449*), quam Josephus Antelmus (*Antel. Diss. in Op. Leo. p. 363*). Res minime dubia videtur eminentissimo Norisio (*Hist. Pel. l. II, c. 14*), qui Prosperum illum Regiensem episcopum opinatur. Illud certum, opus de quo agitur non esse Magni Prosperi, cujus elegantiam nec stylo nec ingenio ille scriptor assequitur. Hujus oratio humilis, jejuna et simplex; Prosperi loquendi genus abundans, dives viribus, et nervis valens, locuples sententiis. Satis apparet eum fuisse Africanum: unde mirum videri non debet quod inter complures hæreticorum sectas, Donatistas potissimum, immo Maximianistas appellet, quod Tychonii famosi Donatistæ meminere, quod res quasdam non vulgares in Africa gestas referat. Ipse adhuc adolescens tunc aderat Carthagine, cum Aurelius episcopus celeberrimum Cœlestis Deæ templum in ea urbe Christo dedicavit, anno fortasse 399; et dum una cum sociis et amicis (ut se adolescentium ætas impatiens circumquaque vertebat), dum curiosi singula quæque pro magnitudine inspicerent, mirum quoddam et incredibile suo testatur aspectui ingestum, hunc nempe titulum æneis grandioribusque litteris in frontispicio templi conscriptum: **AURELIUS PONTIFEX DEDICAVIT**. Idem Carthagine etiam versabatur eodem quo Aspar V. I. consul (*Vide append. p. 193*), hoc est, anno 431 aut 432, et rei cujusdam stupendæ, quam diligenter enarrat, testis fuit. Neque silentio præterit quemdam specie monachum, qui cum Carthaginem advenisset, quædam signa curationum operari se jactabat, adhibito oleo nescio cujus mortui osse infuso. At ubi se proditum fallacesque suas artes sensit detectas, aufugit.

Erat præfatus scriptor in Campania cum sanctus pontifex Leo Manichæos subverteret, et contereret Pelagianos; nempe anno circiter 443 Africa videtur expulsus fuisse a Vandalis, expugnata fortasse Carthagine anno 439, cujus rei quodam loco meminuit.

PATROL. LI.

A Non semel eas deplorat calamitates quas ætate sua in populos peccata devocarant, ita ut sacrificia ab exteris conculcata essent, sacraque vasa in Barbarorum principum potestatem devenissent. Is quidem scribebat Valentiniani III temporibus: sed mortua jam, ut videtur, Placidia, adeoque post annum 450, ante 455. In multis rebus Augustinum sequitur, ejusque testimonia profert nonnumquam. Fatentur Lovanienses, quorum opera Prosper typis excusus prodiit anno 1565 librum istum ab illius phrasi et stylo ac eruditione longe abesse, ejusque textum non paucis in locis corruptum sibi mansisse ac mutilum. Cui vitio nos, quatenus licuit, ope ms. Remigiano-Remensis et editionum veterum mederi conati sumus.

B *Libri de Vita Contemplativa* sub nomine sancti Prosperi passim laudantur nono sæculo, immo jam a medio octavo sæculo, a Chrodogango scilicet Metensi episcopo. Verum quod a nervosa illa pressaque Prosperi eloquentia valde discrepat latus quidam et copiose fluens stylus quo libri illi conscripti sunt, hos Juliano Pomerio, qui exeunte quinto sæculo vivebat, esse tribuendos, tam validis argumentis demonstravit Jacobus Sirmondus (*Not. ad Aquigran. concil.*), ut nulla cuiquam hodie ea de re dubitatio supersit.

C Contendunt viri sagacitate ingenii et eruditionis laude præstantes, qui libros *de Vocatione omnium Gentium* diligenter evolverunt ac scrutati sunt, in iis reperiri nihil quod non optime cohæreat cum doctrina sancti Prosperi, cui, et Hincmari judicio, et trium vetustissimorum codicum manu exaratorum auctoritate, tribuuntur. Multa etiam in iis habentur illis plane consentanea, quæ a Prospero tum in cæteris operibus, tum in carmine de Ingratis scripta sunt. Nec repugnat temporis ratio. Cum enim nec confecti sint initio turbarum quas Semipelagiani edidere, et tamen a Gelasio laudentur, velut opus cujusdam Ecclesiæ Magistri, superest ut circa annum 440 editi fuerint. Verum artificiosas composita oratio, et placidius leniusque disserendi genus minus congruit cum iis quæ apud Prosperum invenies. Itaque, ut eos omittamus qui hoc opus S. Ambrosio, multo ante illas lites exortas defuncto, gratis perperamque ascripsere, ab aliis tribuitur Hilario Prosperi nostri socio, ab aliis S. Prospero Aurelianensium episcopo, circa annum 470. Sunt qui existiment opus esse alicujus Africani, ex eorum fortasse numero qui a Genserico pulsati anno 440 in Italiam appulerant.

D Quesnellus ostendere nititur hunc librum esse sancti Leonis, et id quidem styli similitudine ductus asserit. (*Leo. to. II, p. 358 et seq.*) Ab eo quidem ante pontificatum editos, at non inscripto suo nomine. Quo factum est ut eum illorum auctorem esse Gelasius ipse nescierit. Hanc sententiam proluxa disputatione a Quesnello prolatam, prolixiori lucubratione impugnavit Antelmus, librosque de quibus agimus Prospero restitutos voluit (*Antel. Diss. in Op. Leo. p. 413 et seq.*). Momenta utrimque collata paucis collegit Ludovicus Dupin, statuitque nihil esse quod

Prospero tribuantur illi libri (*Dupin to. IV, pag. 452 A et seq.*). Eorum si spectetur stylus ac rerum tractandarum ratio, videri quidem inter Leonis opera referendos: nihil afferri posse, quam ob rem ei abjudicentur. Sed nullo quoque argumento certo eidem asseri: quippe quos absque nomine auctoris in lucem prodixisse constat, fierique perfacile potuerit ut multi tunc temporis et Romæ et aliis in locis fuerint, quorum scribendi ratio Leonis stylum referret ac redoleret. Atque hoc quidem in statu et sita est etiamnum et diu remansura videtur percelebris illa et vulgatissima quæstio. Existimavit eminentissimus Norisius (*Hist. Pel. l. II, c. 14*) librorum horum scriptorem in explanandis iis quæ ad gratiam pertinent, non aliam solum viam inire ab ea quam Augustinus et Prosper tenuere, sed et de ipsa re ab utroque nonnullis in capitibus dissidere. Reposuit Quessnellus (*Leo. to. II, p. 381 et seq.*) scriptorem illum nullatenus ab Augustini placitis, ab Ecclesia comprobatis et adoptatis, recessisse. Qua in re ab hoc prorsus stare videtur Ludovicus Dupin, qui quæcumque hoc opere continentur satis uberiore

analisi comprehendit (*Dupin to. IV, p. 451 et seqq.*).

Ita concinit stylus epistolæ ad Demetriadem, stylo librorum de Vocatione Gentium, ut eidem hactenus auctori utrumque opus merito sit ascriptum, sive cum Ambrosio datum, sive cum Prospero. Norisius (*Hist. Pel. l. II*) quidem epistolam ad Demetriadem sancto Prospero adjudicat; verum alios hujus auctoritas a pristina sententia minime depulit, iisque item ut antea visa est hæc epistola oratione eadem ac stylo exarata ac libri de Vocatione Gentium, proindeque eidem scriptori tribuenda.

Scribit Trithemius (*Script. Eccl. p. 37*) Prosperum alia insuper nonnulla scripsisse: librum unum Epistolarum ad diversos; librum unum de Viris Illustribus, ac de Captivitate Romæ librum unum. Hos vero libros a Trithemio nusquam inspectos eo verisimile est, quod eorum initia non subjiciat, ut cæterorum. Alioquin recentior est ille quam ut ejus testimonio quisquam nitatur. Addit quoque idem: « Alia insuper nonnulla scripsisse dicitur; sed ad manus nostras non venerunt. » De quibus proinde cum illi nihil suspicari licuerit, nec nobis pariter quidquam augurari est hactenus concessum.

NOTITIA HISTORICO-LITTERARIA IN S. PROSPERUM.

(Schœnemanni Biblioth. Hist. Litt. Pat. Lat. tom II.)

§ I. Vita.

Aquitani nomine distinguitur ab aliis haud incelebribus ejusdem ætatis scriptoribus, inter quos notissimus Prosper *Tiro* poeta, cujus Beda meminit, cujusque cognomen ipsi Aquitano affingere quondam ausus est Sirmodus. Natus est exente sæculo quarto aut quinti initio, in Aquitania. Sed qua in urbe aut loco tam amplæ hujus provinciæ, non liquet; sicuti de parentibus, educatione atque prima ætate ejus æque omnia ignorantur. Attamen ex iis quæ reliquit ingenii sui monumentis satis patet eum haud leviter liberalibus studiis et artibus ingenuis, præcipue poeticæ, incubuisse. Aquitania, incertum quibus de causis relicta, in Provincia domicilium posuit, ubi certe jam anno 428 commorabatur, ibique concertationes suas pro doctrina Augustini contra Joannem Cassianum aliosque qui eam respuebant, Galliæ seu Provinciæ magis presbyteros exorsus est. Fovit hoc ejus in Augustinum hac ex parte studium Hilarius quidam, cui, quoniam de rebus domesticis ejus nihil amplius constat, ab hac ipsa cum Prospero consuetudine *Prosperiani* nomen inditum fuit. Dederat quidem Prosper jam antea ad Augustinum litteras per Leontium diaconum, ab eoque responsorias acceperat. Hic autem, qui ipse quondam cum doctore Hipponensi versatus erat, ut eundem propius amico admoveret et conciliaret, Prosperum impulit ut denuo secum litteras ad eum scriberet, id quod anno 428 seu 429 contigit. In iis igitur Augustino exponunt quæ in scriptis ejus contra *Pelagianos conditis plurimi apud Massiliam constituti monachi et*

C sacerdotes Patrum opinioni et Ecclesiæ sensui adversa putent, pericula quæ ipsis ex illorum cæcitate aut pravitate imminere videantur, et quemadmodum iis reniti cœperint, declarant; denique ut *suarum disputationum præsidio ipsorum tenuitatem roborare vellet*, rogant. Ac Augustinus sane votis eorum obsecuturus ad eos direxit libros de Prædestinatione sanctorum et Dono perseverantiæ. Sed cum uterque tanto ardore flagraret, nec tamen adversarii crebris disputationibus ac scriptis flecti possent, ambo Romam perrexerunt, eosque apud Cœlestinum papam calumniæ in Augustinum et hæreseos accusarunt, ab eoque a. 431 obtinuerunt celebrem illam ad episcopos Galliarum epistolam, in qua eos graviter reprehendit, quod, auctoritatis suæ tam parum memores, presbyteros novas et indisciplinatas quæstiones quoquomodo proferre sinant, atque monet ut iis silentium imponant, nec memoriam Augustini, quem impense laudat, affligi patiantur. Hæc igitur epistola freti in Galliam revertuntur, tantoque alacrius susceptam contra Semipelagianos causam defendere studuerunt, imprimisque Prosper scriptis contendere cœpit, quorum varia intra hoc tempus emissa ad nostram memoriam pervenerunt. Percrebrescente autem de doctrina et pietate ejus fama, evenisse volunt, ut a Leone archidiacono Romano inter Aetium et Albinum in Galliis amicitias redintegrante in familiaritatem reciperetur, et cum is ab eodem negotio ad occupandam sedem apostolicam evocatus esset, Romam una adduceretur et ornaretur munere notarii pontificis. Enimvero qui sic statuunt, conjectura